

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

CZŁOWIEK - NAJLEPSZA INWESTYCJA

Tradycyjne zawody - nowoczesna edukacja

Projekt współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt

„Tradycyjne zawody – nowoczesna edukacja”

Fundacja Forum Inicjatyw Rozwojowych wraz z partnerem Gminnym Ośrodkiem Kultury w Krypnie zrealizowało projekt szkoleniowy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) Priorytetu IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionie”, Działanie 9.5 „Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich”. Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem projektu **„Tradycyjne zawody – nowoczesna edukacja”** jest pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich województwa podlaskiego.

W obecnych czasach osoby mieszkające na obszarach wiejskich często borykają się z wieloma problemami rozwojowymi, trudniejszym do rozwiązania, niż na terenie miast. Ta niekorzystna sytuacja mieszkańców obszarów wiejskich jest spowodowana między innymi niskim poziomem wykształcenia, co wpływa niekorzystnie na ich operatywność i zdolności adaptacyjną, również w obszarze działania na rzecz swojej gminy. W związku z tym w ramach projektu zostały zorganizowane warsztaty umożliwiające zdobycie praktycznej wiedzy oraz nabycie nowych umiejętności.

Wraz z malejącą rolą rolnictwa w zatrudnieniu na wsi spada udział pracy na roli w dochodach użytkowników gospodarstw rolnych. Szansą utrzymania się gospodarstwa jest stworzenie możliwości uzupełnienia dochodów z produkcji rolnej dochodami z innej działalności. Ważne jest zatem wspieranie wielofunkcyjnego rolnictwa. W związku z tym mieszkańcy powiatu monieckiego wyszli z oddolną inicjatywą potrzeby realizacji szkoleń umożliwiających poznanie starych zawodów, które w obecnych czasach można nazwać „ginącymi zawodami”.

Zarząd
Forum Inicjatyw Rozwojowych

Forum Inicjatyw Rozwojowych oraz Gminny Ośrodek Kultury w Krypnie pragną gorąco podziękować Uczestnikom oraz Wykładowcom biorącym udział w projekcie „Tradycyjne zawody – nowoczesna edukacja”. To dzięki ich wiedzy i umiejętnościom chroni się od zapomnienia oraz promuje tradycyjne zawody, takie jak serowarstwo, garncarstwo, kowalstwo i wikliniarstwo.

Uczestnicy Projektu:

Pani Magdalena Borysiewicz, Pan Piotr Borysiewicz, Pani Alicja Buraczewska, Pani Ewa Renata Butkiewicz, Pani Małgorzata Cudek, Pani Beata Dąbrowska, Pani Aldona Dobrzyńska, Pani Katarzyna Konopko, Pani Monika Koronkiewicz-Roszko, Pani Katarzyna Kozłowska, Pani Aleksandra Lewandowska, Pani Anna Łapińska, Pani Monika Minkiewicz, Pan Tomasz Pac, Pani Anna Polińska, Pan Cezary Powichrowski, Pani Alicja Purzewska, Pan Tadeusz Roszko, Pani Jolanta Roszkowska, Pani Jolanta Smolik.

Wykładowcy:

Pani Danuta Popko, Pan Mirosław Piechowski, Pan Romuald Muszyński, Pan Zdzisław Kwasek.

- **Rękodzieło** - wyrób wytworzony w sposób nieprzemysłowy, posiadający walory artystyczne, najczęściej zawierający motywy typowe dla kultury, w której powstał.¹
- **Serowarstwo** to dział mleczarstwa zajmujący się wyrobem serów. Podstawowym surowcem do ich produkcji jest mleko uzyskiwane od samic zwierząt hodowlanych (krów, owiec, kóz, bawołów, wielbłądów, jaków, reniferów itp.). Każde z nich nadaje odmienny, niepowtarzalny smak serowi, który będzie z niego wyprodukowany.²
- **Garncarstwo** to jedno z najstarszych rzemiosł (znane od neolitu). Jest to rękodzielniczy wyrób ceramicznych naczyń i przedmiotów codziennego użytku.³
- **Kowalstwo** to rzemiosło wykonywane przez kowala, przy użyciu narzędzi kowalskich. Polega na kształtowaniu metali. Kowalstwo, od czasu wytopu metalu z rud metali, stało się jednym z najważniejszych zawodów wykonywanych przez człowieka. Kowalstwo było cenione we wszystkich kulturach, którym znany był sposób na pozyskanie metalu.⁴
- **Wikliniarstwo** to rękodzieło polegające na wyrobie przedmiotów ozdobnych i użytkowych (koszy, naczyń, wmebli, zwłaszcza ogrodowych i plażowych, nawet płotów i ścian) za pomocą zaplatania wikliny. Ze względu na łatwą dostępność i obróbkę materiału uważane jest za jedno z najstarszych rzemiosł.⁵

¹ <http://pl.wikipedia.org/wiki/R%C4%99kodie%C5%82o> (Białystok 25.08.2009r.)

² <http://pl.wikipedia.org/wiki/Serowarstwo> (Białystok 25.08.2009r.)

³ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Garncarstwo> (Białystok 25.08.2009r.)

⁴ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Kowalstwo> (Białystok 25.08.2009r.)

⁵ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Wikliniarstwo> (Białystok 25.08.2009r.)

WYRÓB SERA

Cel Nabycie umiejętności
z zakresu wyrobu sera

Prowadzący Danuta Popko

Data i miejsce realizacji warsztatów 11.07.2009r.; 25.07.2009r.;
Kościuki 27
16-070 Choroszcz

Zapoznanie się z zasadami pracy w serowni

Warsztaty wyrobu sera odbyły się w serowni w gospodarstwie rodzinnym Państwa Danuty i Andrzeja Popko w Kościukach. Uczestnicy zapoznali się z procesem i niezbędnymi warunkami wytwarzania serów. Mleko, z którego są wytwarzane sery, pochodzi od krów rasy Polska

Czerwona wypasanych w dolinie Narwiańskiego Parku Narodowego. Proces produkcji serów rozpoczyna się od zaprawiania mleka za pomocą podpuszczki. Kolejnym etapem jest suszenie sera oraz dojrzewanie.

Płukanie ziarna

Zapoznanie się z zasadami pracy w serowni

Na ziemiach polskich znajomość serowarstwa zaczęła się najwcześniej wśród ludów mieszkających na terenach górskich. Wyrabiano tam sery z mleka owczego. Stopniowo zwyczaj ten przemieszczał się na inne rejony kraju. Z czasem zaczęto używać do produkcji serów również mleko krowie. W okresie międzywojennym nasiliła się produkcja wyrobów serów na terenie województwa podlaskiego. W tym czasie nie było skupów mleka więc nadwyżki przerabiano na sery. W późniejszych latach powstające zakłady mleczarskie zaczęły stopniowo przejmować mleko i tym samym zmniejszyła się liczba osób produkujących sery

we własnym zakresie. Obecnie gospodarze powracają do starych przepisów wyrobu sera. Sery narwiańskie produkowane są po obu stronach Narwi. Jedno z nowocześniejszych serowni działająca we wsi Kościuki woj. podlaskie, może wyprodukować do 50 kilogramów sera podpuszczkowego dziennie.

WYRÓB GARNCARSKI

Cel Nabycie umiejętności w zakresie wyrobu produktu z gliny

Prowadzący Mirosław Piechowski

Data i miejsce realizacji warsztatów 11.07.2009r.; 25.07.2009r.;
Czarna Wieś Kościelna, ul. Piękna 27a
16-020 Czarna Białostocka

Praca na kole garncarskim

Warsztaty Garn-carstwa odbyły się w pracowni Pana Mirosława Piechowskiego w Czarnej Wsi Kościelnej. Uczestnicy warsztatów na wstępie zajęć zapoznali się z tradycją garncarstwa w Czarnej Wsi Kościelnej, przekazywanej z ojca na syna. Po zapoznaniu się z zasadami panującymi w warsztacie, każdy z uczestników mógł sprawdzić się podczas pracy przy kole garncarskim. Dodatkowo uczestnicy wykonywali maski, gwizdki oraz inne przedmioty w oparciu o własne pomysły.

Na terenach Polski wyroby z gliny pojawiły się około 5400 lat p.n.e.

Praktyka lepienia w glinie

Naczynia były wówczas wyrabiane ręcznie, a po wysuszeniu wypalane w ognisku. Około 300 roku p.n.e. ludność celtycka udoskonaliła warsztat garncarski. Powstało wówczas koło garncarskie, a garnki zaczęto wypalać w specjalnych piecach garncarskich. W późniejszym okresie techniki wyrobu gliny rozwijały się,

gdyż zaczęto produkować również dachówki.

Materiałem wykorzystywanym do produkcji garnków, wazonów, mis, dachówek jest glina, która powinna być jednorodna oraz nie posiadać zanieczyszczeń. Gлина zanim trafi do warsztatu garncarskiego, przechodzi szereg zabiegów uzdatniających i oczyszczających.

Obecnie warsztaty garncarskie przybrały charakter artystyczny. Wazony, talerze, misy, garnki oraz inne produkty z gliny są wytwarzane w celach ozdobnych. Produkty gliniarskie są wytwarzane na kole garncarskim lub ręcznie. Aby uzyskać końcowy produkt, należy wszystkie

Maski z gliny

przedmioty powstałe z gliny wysuszyć, a następnie wypalić w specjalnym piecu garncarskim w temperaturze około 1000°C.

Fotografie z warsztatów

Praca podczas produkcji sera

Wyrobienie garnków z gliny

Przyprawianie sera

Fotografie z warsztatów

Formowanie żelaza

Produkcja ozdób z gliny

Wyplatanie koszy

KOWALSTWO ARTYSTYCZNE

Cel Nabycie umiejętności z zakresu kowalstwa artystycznego

Prowadzący Romuald Muszyński

Data i miejsce realizacji warsztatów 22.08.2009r.; 23.08.2009r.
Hermanówka 1
16-061 Juchnowiec

Uczestnik przy pracy w kuźni

Warsztaty kowalstwa artystycznego odbyły się w pracowni (kuźni) Pana Romualda Muszyńskiego w Hermanówce. Uczestnicy warsztatów mogli obserwować, na czym polega praca kowala. Po zapoznaniu się z zasadami panującymi w kuźni, każdy z uczestników mógł sprawdzić, jak elastyczny staje się metal po rozgrzaniu do czerwoności. Pod bacznym okiem instruktora oraz przy jego pomocy każdy z uczestników warsztatów wykuł drobną pamiątkę.

Kowalstwo było zapoczątkowane zostało wiele wieków temu. Najbardziej sprzyjającym mu okresem było średniowiecze. Dzisiaj

Nie tylko dla mężczyzn

innymi: zgrzewanie, łączenie części za pomocą śrub, nitowanie. Poszczególne materiały używane przez kowala wymagają kucia na kowadłe w odpowiedniej temperaturze nagrzania metalu. Kształtowane formy zmieniają postać podczas uderzeń młotem w rozgrzany metal. Metal odpowiednio rozklepywany, zgrubiany, wyginany, wycinany i skręcany nabiera stopniowo nowych kształtów.

Kucie żelaza

zawód ten przybiera formę kowalstwa artystycznego. Możemy go zaliczyć do grupy zawodów ginących. Niegdyś „klientami” kowala były przeważnie konie. Teraz kowal swoje umiejętności wykorzystuje do produkcji kutych elementów ogrodzeń, balustrad oraz dekoracyjnych elementów.

Kowale podczas produkcji swych wyrobów stosują różne techniki między

PRODUKTY Z WIKLINY

Cel	Nabycie umiejętności z zakresu wyrobu produktu z wikliny
Prowadzący	Zdzisław Kwasek
Data i miejsce realizacji warsztatów	22.08.2009r.; 23.08.2009r.; gospodarstwo agroturystyczne „Ostoja w Morusach”; Morusy 2, 19-111 Krypno

Praca z wikliną

Warsztaty wikliniarstwa odbyły się w gospodarstwie agroturystycznym „Ostoja w Morusach”. Zajęcia poprowadził Pan Zdzisław Kwasek, mistrz w zawodzie koszykarz-wikliniarz. Uczestnicy warsztatów zapoznali się z różnymi technikami wyplatania z wikliny, uzyskali również podstawową wiedzę na temat wikliniarstwa. Ogromne bogactwo różnorodnych gatunków wierz

występujących w naszym kraju stwarza wiele możliwości ich wykorzystania. Jedną z najważniejszych jej właściwości jest łatwość jej rozmnażania.

Wykorzystanie wierzby w gospodarce człowieka jest przeogromne. Salicyny znajdujące się w korze wikliny są stosowane w przemyśle farmaceutycznym do wyrobu aspiryny. Odmiana wierzby energetycznej, szybko rosnącej, stanowi doskonały materiał opałowy i daje możliwość, po przetarciu, produkowania płyt wiórowych wykorzystywanych w produkcji mebli. Wierzbę stosuje się w korzeniowych oczyszczalniach ścieków. Giętkość i niełamliwość, zwłaszcza wierz

plecionkarskich, zwanych wikliną, wykorzystują koszykarze, plotący z nich przeróżne kosze. Do wyplotu eleganckich koszy i mebli wiklinowych wykorzystuje się odmianę zwaną „amerykanką” uprawianą na plantacjach. Natomiast do wyplatania prostych gospodarczych koszy stosuje się dziko rosnące wikliny, porastające bujnie brzegi rzek i przydrożne rowy. Takimi też wiklinami wyplata się płoty wiejskich gospodarskich obejść.

Wiklina jest tworzywem niezwykle ekologicznym, co powoduje, że wyroby z niej cieszą się coraz większym zainteresowaniem.

Przedmioty wykonane z wikliny nie zawsze muszą posiadać wartość użytkową, mogą też stanowić wartość artystyczną, do jakich na przykład zaliczają się ogrodowe formy przestrzenne.

Prace z wikliny uczestników warsztatów

Oczywistym jest, że najpiękniejszą formą przestrzenną, wpisaną w naturalny krajobraz jest dziko rosnąca wierzba. Człowiek jednak zwykle dąży do przekształcania swego otoczenia według własnych wizji, nadając mu takie formy i kształty, jakie pasują do jego upodobań. Idąc naprzeciw tym upodo-

baniom, niektórzy z koszykarzy realizują artystyczne wizje plastyków, klientów i własne, tworząc niebywałe wręcz formy zdobiące ogrody i parki.

Wikliniarstwo należy do ginących zawodów. Obecnie zamiast wikliny stosuje się plastikowe pojemniki, a meble wykonuje się m.in. z materiału wprawdzie naturalnego, jednak nie rodzimego. Promocja, przeprowadzane kursy i warsztaty mogą przyczynić się do upowszechnienia jej wartości użytkowej i ekologicznej produktów z wikliniarskich.

Zdzisław Kwasek

Podsumowanie

Serowarstwo, garncarstwo, kowalstwo, wikliniarstwo to rzadko spotykane zawody w dzisiejszych czasach. Mogą one jednak stać się szansą dla mieszkańców obszarów wiejskich. Obecnie jest niewiele miejsc, gdzie wielowiekowe tradycje nie zaginęły. Rzemieślnicy, którzy pozostali, z pasją i determinacją zajmują się rękodzielnictwem. Ich zawody są postrzegane jako atrakcja turystyczna, a prace rzemieślnicze nie są tak popularnymi produktami jak przed laty, gdy stanowiły podstawowe wyposażenie gospodarstw domowych. Należy dołożyć starań, aby tradycyjne zawody powróciły do naszego otoczenia. W upowszechnianiu wartości użytkowej i ekologicznej tradycyjnych zawodów może pomóc reklama, kursy oraz warsztaty oraz inne oddolne inicjatywy na obszarach wiejskich.

Forum Inicjatyw Rozwojowych

Fotografie z warsztatów

Prace podczas warsztatów kowalstwa

Wyplatanie ścianki

Własny wyrób z gliny

Fundacja Forum Inicjatyw Rozwojowych oferuje **kompleksowe wsparcie w zakresie realizacji projektów rozwojowych, w tym również pozyskiwania dotacji unijnych oraz innych źródeł finansowania**. Forum Inicjatyw Rozwojowych jest odpowiednio przygotowane do wdrażania projektów, dzięki rozwijającej się sieci współpracy o zasięgu lokalnym, regionalnym i międzynarodowym. Większość zadań popularyzuje przyjęte i zaplanowane rozwiązania projektowe, w szczególności poprzez wykorzystanie tzw. „dobrych praktyk”. **Doświadczenie i nowoczesna struktura organizacyjna pozwalają efektywnie zarządzać projektami w różnych lokalizacjach i są kluczowym elementem, na którym budowana jest pozycja Forum.**

Fundacja jest gotowa współpracować od momentu podjęcia decyzji o przygotowaniu projektu, poprzez całościowe wsparcie we wszystkich aspektach jego realizacji, aż do chwili całkowitego rozliczenia projektu.

Szkolenia i doradztwo

Służymy wsparciem z zakresu:

- organizacji szkoleń, warsztatów i konferencji,
- analizy potrzeb,
- informacji o dostępnych programach z uwzględnieniem profilu działalności,
- przygotowania dokumentacji konkursowej,
- współpracy przy wdrożeniu, monitorowaniu, rozliczeniu i ewaluacji projektów.

Public Relations

Sprawnie i efektywnie przeprowadzimy każdą zaprojektowaną kampanię!

Realizujemy zadania w zakresie Public Relations, w tym:

- przygotowanie i realizacja strategii PR organizacji, osób, produktów,
- współpraca z mediami (organizacja eventów, śniadań prasowych, konferencji prasowych, briefingów, inne),
- dbałość o pozytywny wizerunek instytucji, firmy, osób w mediach ogólnopolskich i lokalnych,
- monitoring prasy oraz analiza skuteczności informacji prasowych.

Usługi PR są ważnym zadaniem w ramach projektów społeczno-gospodarczych wdrażanych przez FIR. Usługi PR zrealizowane przez fundację obejmowały m.in.: kompleksowe kampanie medialne, społeczne, współpracę z mediami, organizację konferencji, seminariów, śniadań biznesowych, w tym prasowych, produkcje radiowe, publikacje, reklamy prasowe, szkolenia oraz kampanie promocyjne, projektowanie i realizację stron WWW, przygotowanie strategii promocji oraz doradztwo w zakresie PR.

Inne usługi:

- Zarządzanie projektami unijnymi, tworzenie partnerstw i konsorcjów.
- Badania rynkowe i analizy ekonomiczne, ewaluacja.

forum inicjatyw rozwojowych

**Biuro projektowe:
Forum Inicjatyw Rozwojowych**

ul. Warszawska 34
15-077 Białystok
tel. 085 654 58 97
tel./fax 085 675 00 17
www.fir.org.pl

Partner

Gminny Ośrodek Kultury w Krypnie

Krypno Wielkie 9
19-111 Krypno
tel. 085 716 90 68